

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, »Narodni dom«,
I. nadst. — Telefon: šte. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti in so cene na razpolago
v upravi.

Slovanska politika.

(Iz dr. Beneševga volilnega govora.)

Ena najvažnejših kapitol naše politike poslednjih sedmih let so bili naši stiki z Rusijo.

Naše politične stranke so se brez izjeme izjavile že pouladi 1. 1919 proti intervencijski politiki. Intervencija bi pomenjala nadaljevanje vojne, rušenje evropskih razmer, medtem ko na drugi strani ni bilo nobenega upanja na kak pozitivni uspeh.

Kljub temu pa smo bili in smo proti boljševskim metodam in njihovemu stremljenju po svetovni revoluciji, ki ni mogla uspeti in je zahtevala toliko žrtv. Gre nam pa zato, da se razmere v Rusiji čimprej izboljšajo, da bi mogli nastati normalni stiki z vsemi državami.

Brez Rusije evropska politika in evropski mir ni mogoč; v sled tega smo iskali v tej politiki druga pota: odpreti kar najbolj na stečaj vrata stikov Rusije z Evropo in Evrope z Rusijo. S stalnim odklanjanjem stikov se po našem mnenju težke razmere v Rusiji samo podaljšujejo, trpljenje ruskega ljudstva povečava in oddaljuje sodelovanje Rusije v evropski politiki. Tako se ne more brati resnično ruskih interesov z ozirom na ostale države v Evropi, ruskega narodu pa se samo škoduje v življenjskih njegovih vprašanjih.

Pripominjam, da je pri navezanju stikov z Rusijo pred leti soodločevalo dejstvo, da smo hoteli ohraniti 80.000 življenj naših ujetnikov in da smo vsled tega stili v stik z Rusijo. Takorekče vse smo rešili. Gospodarski interesi so in so bili v celoti precej onemajeni, toda niti teh ne smemo podcenjevati pri strukturi naše države. Toda tudi če bi stiki z Rusijo ne prinesli takoj velikih gospodarskih posledic, enkrat se začeti mora, če se hoče ostati napram Rusiji samo v stalnem zanikanju.

Smatram to za edino pravilno in možno politiko napram Rusiji. Priznanje, da jure more po našem mnenju razvoj današnje Rusije samo pospešiti.

Kolikor gre za slovansko politiko sploh,

je zadeva zame kot odgovornega zunanega ministra zelo enostavna. Jaz ne morem čakati na nekakšno bodočo Rusijo, temveč jaz moram delati praktično politiko s slovanskimi državami, kakršne že obstajajo. Mi imamo vendar v Pragi poslanike vseh s prevratom osvobodenih slovanskih narodov. Imamo poljskega, jugoslovenskega, bolgarskega poslanika, imamo sovjetsko komisijo, torej reprezentante vseh slovanskih držav in s temi jaz dnevno delam politiko. Mar ni naša zveza z Jugoslavo, naša prijateljska politika s Poljsko, naše stremljenje po sporazumu med Bolgari in Jugoslavo slovanska politika? In kar se tiče Rusije, opozarjam na podporo, katero nudimo Rusom. To je tudi moja politika. In v kolikor se tiče sovjeto, je pozicija tudi jasna. Kot minister republikanske in demokratične države ne soglašam s komunizmom. Toda, to ni vzrok, da ne bi bil pripravljen delati s sovjeti praktične politike, če so štiri petine naroda in morda še več za to. Komunistična ureditev ruske države, v kolikor je izvedena, je notranja zadeva Rusije. Mi samo zahtevamo, da Rusija prav tako respektuje našo notranjo državno ureditev. To zahtevajo vse države. Tudi pride v poštev, da se sovjetska Rusija in njena vlada sčasoma razvija in se je že razvila. Današnja sovjetska Rusija je že druga nego je bila v letu 1917. Jaz torej, in to je bilo vedno moje mnenje, ne morem osnamljati zunanje politike na kakih osebnih antipatijs in ne morem delati politike z državo, ki ne obstoja. Jaz moram delati politiko z obstoječo Rusijo. Mislim, da je to samoposebi razumljivo, vsaj za praktične in svoje odgovornosti zavedajoče se ljudi.

In želim bi, da bi naše bodoče generacije imele za vodilno misel v svoji narodni in državni politiki isto osnovo in isto geslo, po katerem smo se ravnali mi vseh sedem let v svojem delu za državo. To je geslo, ki bo vedno geslo moje politične prakse:

Čast in poštenje, kruh in mir.

Dr. Beneš o klerikalizmu.

(Iz dr. Beneševga volilnega govora.)

Od notranje političnih vprašanj bi mi ostalo edino še eno vprašanje, zame kot zunanega ministra, najtežje: Vprašanje razmerja med cerkvijo in državo.

Naša stranka je za ločitev cerkve in države. Naša oficijelna vlada je pri svojih dosedanjih pogajanjih z Vatikanom tudi zastopala to stališče. In že pri prvi predstavi zastopnika Vatikana, pri gospodu prezidentu je bil v oficijelnem nagovoru ta program jasno proglašen; in ta program od onega časa ni bil menjen, da se ga je v raznih dobah formulovalo drugače nego preje.

Tudi jaz sem vedno dosledno branil ta program, dosledno, čeprav sem kot zunanji minister delal to umirjeno in oziraje se na mednarodno situacijo republike in nujno mednarodno obzirnost napram Vatikanu in njegovi politični moči. Zastopal sem mnenje, da se mora ta program uresničevati postopno, v etapah, oziraje se na posebno notranjo in zunanjo situacijo, in če le možno v sporazumu z Vatikanom. Tega stališča nisem pred nikomur skrival in sem ga pred vsim lojalno branil. — Moja situacija je bila vedno težavna; moral sem se pogajati z Vatikanom v imenu vlade, katere pri svojih velikih nazornih različnostih ni mogla zavzeti odločno enotnega stališča: moral sem vedno dosledno braniti interese države z ozirom na Vatikan in biti napram vsem koalicijskim strankam lojalni, pri čemer pa je vsaka teh strank gledala na zadevo drugače. Kot rečeno, redkokdaj je imel kdo tako težko stališče.

Mislil pa, da sem kljub temu interese in čast države v celnem sporu pravilno in

pravično branil in ubranil. Tudi v poslednjem sporu radi Husove proslave. V tej zadevi se bom dosledno držal stališča zavzetega skupno z vlado in ravnal se bom po njem lojalno tudi v bodočnosti. Nočemo in ne bomo nikogar provokovali, toda dve stvari ste, mislim, vsakomur jasni: 1. Husa se ne sme nikdo dotakniti — v tej stvari ni za stranko nobenega omahovanja in kompromisa! 2. Do ločitve cerkve od države gotovo pride, do ločitve, odgovarjajoče našim razmeram in potrebam.

Upam tudi, da pride do nje sporazumno; vsaj želim si tega, ker smatram kulturni boj za odveč. Če bi pa nam kdo ta boj vsiloval, da bi nam ne preostalo nič drugega, nego izvojevati ga. Izvojevale so ga že slabše države nego mi (n. pr. Argentina, Chile in dr.), in mi bi napravili isto. Vendar pa ne mislim, da pride do tega.

Klerikalizem odklanjam v vsaki njegovi obliki kar najodločneje. Vsled tega bi želel, da bi se vprašanje ločitve hitro rešilo, da bi nato zavladala svoboda za vsakogar in da bi postalo jasno, da pri nas ni potrebna politična verska, katoliška stranka.

Sem za obstoj konservativne stranke, to brez dvoma potrebujemo, toda nikakor ne verske stranke. S tem bi bilo gotovo odstranjeno vprašanje klerikalizma in vsa z njim zvezana vprašanja in naš notranji razvoj bi bil s tem zelo olajšan.

Prepričan sem, da bi ločitev cerkve od države tudi v tem zelo mnogo koristila državi in narodu in da bi se katoliška stranka mogla nato v tej smeri brez težav razvijati.

Iz stranke.

Celjsko okrožje.

Redni članski sestanek, ki se je vršil preteklo soboto v gostilni Božič na Bregu, je pokazal, kako potrebni so taki sestanki. Tov. blagajnik je izbrano referiral o vprašanju napredne koncentracije in je bila sprejeta zadevna resolucija, ki se je odposlala načelstvu v uvaževanje. — Prihodnji redni sestanek se vrši v istem lokalu danes v soboto 14. t. m. in nujno je, da se ga vsi odborniki in člani, posebno oni, ki so bili preteklo soboto zadržani, gotovo udeležijo. Vsi naj prinesejo s seboj nabiralne pole in nabrano članarino in strankni davek, da bo blagajniku že enkrat mogoče zaključiti račun in nehalno opominjevanje.

Blagodejno delovanje okrožnega tajnika JDS v osebi uskoka Zabkarja se že čuti. Začel je razpošiljati tudi našim pristane sledede dopise: »Spoštovani gospod! (Dokler je bil mož socialist, jim je rekel tovariš.) Organizacija naše stranke ima za vzdrževanje ustanovljenega okrožnega tajništva raz-

ne mesečne izdatke, katerih ne more kriti iz nizko določen članarine.

Razmeram primerni mesečni prispevki mnogih naših somišljenikov so za kritje izdatkov neobhodno potrebni. Prosimo, da po priloženi položnici pošljete primeren znesek, katerega bomo smatrali kot redni mesečni prispevek, ki se bode v nadaljnje mesečno pobiral. Z odličnim spoštovanjem.

Tako torej se je uresničilo poprej, kakor smo pričakovali. No upamo, da se ne bode ušlo dosti kalinov na ta lim, ker je zelo nečedno, na tak način posegati v tuje organizirane vrste. Kaj ko bi se to le prav kmalu bridko maščevalo. Roke proč, tam kjer nimate nič iskati. Da se razumemo!

Predsednik Delavskega podpornega društva v Celju sklicuje odborovo sejo za danes v soboto, dne 14. t. m. ob 7. uri zvečer v pevski sobi »Ojček pri Božiču na Bregu. — Tovariše odbornike radi važnosti dnevnega reda vljudno prosim, da pridejo točno in polnoštevilno. — Fr. Jošt.

Strokovni vestnik.

Jesenice. V nedeljo, dne 8. t. m. se je vršil v prostorih gostilne Rayhekar članski sestanek NSSZ, kateremu je predsedoval br. Frbežar. Strokovni tajnik br. Kravos je podrobno poročal o kongresih v Beogradu in o stanju delavstva ter o akciji ujednjenja. Po debati, ki se je po referatu razvila, so se vsi navzoči izrekli za ujednjenje v eno splošno organizacijo. Sklenilo se je, da se za nedeljo 22. t. m. skliče javen strokovni shod z dnevnim redom: delavski položaj in strokovno ujednjenje. Shod se bo vršil ob 10. uri dopoldne pri Verglesu, na kar že sedaj opozarjamo članstvo in jeseniško delavstvo.

Trbovlje. Tukajšnja podružnica NSSZ je imela dne 1. novembra svoj članski sestanek, na katerem je obširno poročal o delavskem položaju in ujednjenju strokovnih organizacij br. Pavle Dornik. Njegovemu izvažanju so navzoči burno pritrjevali ter tako pokazali soglasje za ujednjevalno politiko. Povsod gre en sam klic: vsi v eno fronto za boljšo bodočnost.

Planina. Podružnica NSSZ v Lazah pri Planini ima v nedeljo 15. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih gostilne ge. Mayer članski sestanek, na katerem poročata tajnik br. Kravos o delavskem položaju in ujednjenju strokovnih organizacij. Vabimo članine in ostale delavce, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo.

Osebnost vodstvo NSSZ ima svojo sejo v sredo 18. t. m. ob 8. uri zvečer v tajništvu. Bratje odborniki naj se te seje udeležijo točno in zanesljivo.

lavskega položaju in ujednjenju strokovnih organizacij br. Pavle Dornik. Njegovemu izvažanju so navzoči burno pritrjevali ter tako pokazali soglasje za ujednjevalno politiko. Povsod gre en sam klic: vsi v eno fronto za boljšo bodočnost.

Planina. Podružnica NSSZ v Lazah pri Planini ima v nedeljo 15. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih gostilne ge. Mayer članski sestanek, na katerem poročata tajnik br. Kravos o delavskem položaju in ujednjenju strokovnih organizacij. Vabimo članine in ostale delavce, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo.

Osebnost vodstvo NSSZ ima svojo sejo v sredo 18. t. m. ob 8. uri zvečer v tajništvu. Bratje odborniki naj se te seje udeležijo točno in zanesljivo.

TABORNIKI.

Taborniško predavanje. V torek, dne 10. t. m. je ljubljanski rod tabornikov imel svoje predavanje v Narodnem domu. Predaval je g. dr. Fedor Mikšič o alkoholu. Gospod predavatelj je obširno razložil postanek alkohola in njegovo škodljivost na človeški organizem ter grozne posledice te škodljivosti. V nad enournem predavanju je g. predavatelj obširno obrazložil pogubnost alkohola za človeštvo. Svoje predavanje je zaključil s klicem: na delo in v boj proti alkoholu za lepšo bodočnost človeštva. Za predavanje je žel burno pritrjevanje. Sledil je film »Voznik smrti«, s katerim se je predavanje zaključilo. Želim, da nam taborniki prirede še takšna predavanja.

MLADINSKI VESTNIK.

IV. Glavni zbor NSM. V nedeljo, dne 15. novembra 1925 se vrši v Ljubljani IV. redni glavni zbor NSM. Dolžnost vse naše mladine je, da vsi brez izjeme prisostvujemo glavnemu zboru. Vsi prijatelji našega pokreta, pristavi NSS in NSSZ, vaša dolžnost je, da tudi vi pridete med nas, da navdušite našo mladino za veliko borbo, katere bo enkrat prinesla boljšo bodočnost jugoslovanskemu in vsemu slovanskemu proletariatu. Zborovanje se prične točno ob 10. uri. dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma. Dnevni red razviden iz vabila. — Vsi na glavni zbor! Naj živi narodno-socialistična mladina, jugoslovenska! — O. i. o. NSM.

Pred volitvami v ČSR.

Praga, 11. novembra 1925.

V nedeljo se vrše volitve v poslansko zbornico in senat v Češkoslovaški republiki. Narodno-socialistična stranka je postavila svoje kandidate v vseh volilnih okrajih. V razpušeni poslanski zbornici je imela narodno-socialistična stranka 25 poslancev. Splošno mnenje je, da se bo pri nedeljskih volitvah povečalo število narodno-socialističnega zastopstva v parlamentu za štiri do pet mandatov. To se pravi, da so narodni socialisti za več kot šestdeset tisoč glasov močnejši od zadnjih volitev, ker je za vsaki mandat povprečno potrebnih dvajset tisoč glasov.

Narodno-socialistična organizacija je razvila za svojo listo ogromno agitacijo. Poglavito agitacijsko sredstvo so shodi. Tekom cele volilne kampanje bo nar. soc. stranka priredila okrog 5000 shodov. Ze ta številka sama nam zadostno ilustrira, kako brezbrižno mora poslovati organizacija, da je zmožna prirediti tako število zborovanj. Vsi shodi so sijajno obiskani.

Izmed vseh češkoslovaških strank vodi nar. soc. najodločnejšo borbo proti klerikalizmu. Na vseh strankinih zborovanjih se opozarja volilstvo na opasnost okrepitve političnega klerikalizma v ČSR. Če so bili tudi v dosedanjih vladah klerikalci in s tem udeleženi na vodilnih mestih republike, so nar. soc. naziranja, da so klerikalci protidržaven in anacionalen element, ki živi v odvisnosti rimske politike in ki še vedno goji simpatije za propadli habsburški režim. Narodni socialisti žele, da bi v prihodnji vladi ne sedeli več klerikalci in da bi se s pomočjo drugih naprednih strank izvedla lahko v ČSR reforma šolskega zakona in ločitev cerkve od države. Odločen in načelen boj nar. soc. proti klerikalizmu je pridobil stranki veliko simpatij med ljudstvom in je stranka ravno vsled svojega protiklerikalnega boja pridobila na moči.

Na narodno-socialističnih shodih se nadalje razvija agitacija proti komunizmu, ki so v ČSR tako močni, da ni izključeno, da dobe pri sedanjih volitvah na račun socialističnih demokratov trideset mandatov. Češki komunisti nastopajo sporazumno z Nemci in Madžari, torej z največjimi sovražniki republike. Prav tako kot s komunisti so nar. soc. v ostrem boju s Kramařovo stranko, ki je velekapitalistična, carofilska in bolgarofil-

ska. Kjer le more izražati Kramařova stranka svojo sovražnost proti zaslužnemu prezidentu Masaryku in Benešovi ljudski in slovanski zunanji politiki.

Navzlic vsej agitaciji svojih političnih nasprotnikov pa uživa zunanji minister dr. Beneš velik ugled med češkoslovaškim ljudstvom. S kandidaturjo dr. Beneša bodo narodni socialisti pridobili veliko število glasov.

Volilno borbo zaključijo narodno-socialistična stranka v soboto zvečer z manifestacijskim obhodom in shodom v Pragi. Iz vseh praških okrajev odkorakajo nar. soc. v skupinah na Vaclavski trg, kjer se bo vršil shod. Manifestanti bodo nosili v sprevedu lampijone, katerih je v to svrhu pripravljeno pet tisoč.

Manifestacijski volilni shod in obhod v Pragi obeta biti izredno veličasten, kot je z gotovostjo računati, da bodo na naslednji volilni dan stotisočeri češkoslovaški volilci oddali glasovnice za narodno-socialistično stranko in ji s tem pripomogli do odločilnega parlamentarnega zastopstva v ČSR.

OBLEKE NA OBROKE
O. BERNATOVIČ
LJUBLJANA, MESTNI TRG

Premog trboveljski, ilbojski in črnomaljski,
drva, koks, oglje, šlezijske brikete
"do-bavilja" Mirija LJUBLJANA, Kralja
Petra trg 8, tel. 220
Plačilo tudi na obroke.

zdravje daje in moč
KOLINSKA CIKORIJA
okus izdatnost in lepota

ELITNI
KINO MATICA
LJUBLJANA
Kongresni trg

TEDENSKE VESTI.

Fašistovsko nasilje nad tržaškimi Slovenci. Na Mussolinija so baje italijanski oficirji pripravili atentat, ki pa je bil preprečen in namera odkrita. (Če je vse tako res kakor pišejo listi.) Zaradi tega so fašisti kakor po navadi podivjali. Prišlo je v raznih mestih do velikih izgredov proti vsem, kar ne obožava črnosrajčnikov, zlasti proti socialistom in prostozidarjem. Tako je bilo tudi v Trstu veliko poloma, kjer so se pa fašisti znesli še posebno nad Slovenci. Tolpa plačanih fašistovskih banditov je oborožena s kolmi, sekirami in samokresi navalila na tiskarno »Edinost« ter jo demolirala. Razmetala je črke, razbila opravo, poškodovala stroje, zažgala papir, uničila pisarno kakor tudi tajništvo političnega društva ter nazadnje v tiskarni zažgala ogenj. Nastal je požar, katerega so prišli gasiti, ko je bilo že prepozno. Zaradi tega je tudi list »Edinost« par dni izostal. Sedaj je list sicer zopet izšel za silo, da so naši bratje poslali v svet poročilo o nezasiženem nasilju in o škodi, ki znaša menda milijon lir. — Zaradi tega ni čuda, da je nam Jugoslovonom zavrela kri in to prav posebno v slovenskih žilah. Pričelo so se demonstracije proti Italijanom po celi državi in prav nič čudnega ni, če je tu in tam zgorela kaka trikolora. Znak naše visoke kulture je le, da se ni zgodilo nič hušjega. Toda »svaka sila do vremena«! Italijanske tolpe in tamošnja vlada naj vzamejo na znanje, da kri ni voda. Dasi smo miroljubni, vendar italijanske nasilje nad našimi brati ne bomo trpeli. Topot je šlo vse gladko, toda kako bo drugič, je drugo vprašanje. Vsi smo si edini v tem, da se mora nasilje nehati, ali pa pride do neizprosnega maščevanja. Dasi smo kot socialisti proti prelivanju krvi, vendar bi se ne pomišljali v danem trenutku zgrabiti za puško, da bi temeljito obračunali z našim starim narodnim sovražnikom.

Protest in demonstracije Ljubljane. — Zaradi takih nasilstev nad tamošnjimi Slovenci se je v nedeljo vršil velikanski protestni shod v unionski dvorani. Shod je sklicala celokupna akademska omladina, udeležili pa se ga je hotela cela Ljubljana. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Naša mladina je pokazala prav v tem vprašanju svojo slogo in odločnost — in to je naš ponos in nada za bodočnost. V imenu narodno-socialistične mladine je na shodu nastopil tov. Kozinec. — Naša mladina pa nasilja v Trstu ne more preboreti, zato si je dajala duška z demonstracijami po mestu. Prav žalostno vlogo pri tem pa je igrala naša policija. Ne moremo dati takemu početju pravega izraza, ker imamo zamašena usta. Toda če smo v parlamentarni državi, če smo državljani, ki imamo ministre izven sebe, bomo o tem spregovorili drugje ter zahtevali odkrite karte. — Kje pa je bila policija v Trstu!

Fašistovska nasilja v Zadru. Glasom časopisnih poročil so fašisti v Zadru napadli in demolirali naš konzulat. Vršila so se velike demonstracije proti Jugoslaviji. Vest še ni potrjena.

Tudi jugoslovanski Nemci proti italijanskemu nasilju. — Vojvodinski Nemci so tudi protestirali proti fašistovskemu nasilju napram našim bratom. Dr. Wilfanu so v Trst poslali pismo, v katerem izražajo svoje simpatije do naše tamošnje narodne manjšine.

Spor z Italijo likvidiran. Zunanje ministrstvo je izjavilo, da je smatrati incident med Jugoslavijo in Italijo popolnoma likvidiran. Iz italijanskih listov pa se da posneti, da pomenja ta likvidacija pravzaprav popolno kapitulacijo Jugoslavije. Tako je bil odstavljen veliki župan v Zagrebu, naša vlada bo formalno obžalovala protitalijanske demonstracije in aretirani demonstranti se izroče sodišču. Pristavitvi moramo seveda, da se je tudi italijan. poslanik gen. Bodrero v Beogradu oprostil pri našem zunanjem ministru Nišiču radi tržaških dogodkov. Jasno je seveda, da vsled protislovenske gonje v Trstu gotovo ne bo nikdo od-

Hektografične aparate in zvitke, barvne trakove, ogljen papir, povošeni papir

kupiš najceneje pri LUD. BARAGA, LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 6, I. nadst., telefon 980.

stavljen, niti zaprt, dasi Italijani pošiljajo zadnje vesti svetovnemu časopisu.

Papež na strani fašizma. Ze dalje časa se opaža, da se papeška vatikanska politika čimdalje bolj bliža fašizmu. Italijanska katoliška stranka je morala na papežev pritisk izstopiti iz opozicije proti fašizmu, sedaj pa je v Vatikan izročil tudi pravo zavoda sv. Jeronima v Rimu, ki je last jugoslovenske države, fašistom. Gotovo značilno za papeževe simpatije do naše države.

Fašizem in smrtna kazen. — V fašistični Italiji so prišli že tako daleč, da se bodo oni, ki bi skušali s silo odpraviti fašistični režim, kaznovali s smrtjo. — Vsakrati, ki bo zakrivil kako tako dejanje, se bo smatral za veleizdajnika. — Prav je tako, ker je jasno, da si bo s tem korakom fašizem sam postavil kol in zadrnil vrvice. Zlastno je pri tem samo eno, da bodo vsedlotje padale v Italiji nedolžne žrtve, tudi žrtve naše slovenske krvi.

Zadovoljiv odgovor. — Naš odgovor glede »napredne fronte« je vzel »Narodni Dnevnik« z zadovoljstvom na znanje. Sedaj pa ta list želi še to, da bi vsaj ena od naprednih strank to (naše mnenje) uvaževala in izdelala ta program (skupni gospodarski, socialni in kulturni akcijski programi tega bloka), da bi bila potem diskusija o napredni fronti sploh mogoča.

O »preorientaciji« narodnih socializmov. — »Socialist« 6. oktobra. Ker se nam zdi vsaka polemika z ljudmi te vrste odveč, prepuščamo »Socialistu« še dalje to veselje. Sicer pa je namesto naš socializem odgovorila »Pravica« 5. t. m. v članku »Razredno zavedni proletarijat«, kateremu nimamo dodati ničesar.

O tajni pogodbi med Rusijo in Italijo. — »Slovenski Narod«. Med drugim poroča o klavzuli, ki sive, da v slučaju konflikta Italije z Jugoslavijo Rusija ne bi posredovala. In z ozirom na to konča »Slov. Narod«: »Kaj pravijo k temu razkritju oni naši ljudje, ki s tako verno zagovarjajo vzpostavitev diplomatskih zvez med Jugoslavijo in sovjeti?! — Ker se čutimo prizadete, odgovorimo: »Nas, Jugoslovane, že malo boli glava, pa nas bo še bolj bolela, če ne bomo popravili prav hitro, kar smo zamudili. Če bi se bila pri nas vodila dosledna slovenska politika, bi ne bilo te tajne zveze.« — In zato še zagovarjamo stike s sovjetsko Rusijo!

Imenovanje. — Direktor pošte v Ljubljani g. Alojzij Gregorič je bil povišan v III. skupino I. kategorije drž. uradnikov, položaj, ki odgovarja njegovemu činu. — Iskreno čestitamo!

Slovenija zgubi direkcijo pošte v Ljubljani. V Beogradu se bavijo z načrtom skrajšati število poštne direkcije v državi, ki jih je sedaj osem. Pri tem skrajšanju bi prišla v poštev tudi direkcija pošte v Ljubljani. — Če je to res, potem se takega projekta ne more dovolj žigosati. Ne trdimo, da bi poštne direkcije ne bilo preveč. Toda ljubljanska direkcija pri redukciji absolutno ne more in ne sme prihajati v poštev. Za to govorijo številke. Poglejmo samo koliko uradov je podrejenih direkciji v Ljubljani. Se nekaj več jih ima direkcija v Zagrebu. Pa tudi splitska je precej močnejša ter se bo še okrepila z novimi železničarji. In vse to naj se združijo. Reducirati pa se zamogle k večjem tri direkcije: Split, Cetinje in Skopje. Ljubljano pa naj gospodje kar puste v miru! To zahteva naš promet, poletna sezona, naša industrija, trgovina in obrt. Vsa Slovenija se bo proti temu odločno uprla. — O stvari bomo še spregovorili.

Davek na ročno delo! — Za odmero tega davka morajo delodajalci vpslati s 5 dinarji kolkovane prijave vseh ročnih delavcev in uslužbencev, tudi hlapcev in dekel. Davek, ki že teče, bo na podlagi teh prijav šele odmerjen in delavstvo ga bo plačevalo zopet za nazaj. — Dobro delamo!

† Amalija Jelen. Po mučni boleznii je umrla v Celju v 40. l. starosti soproga tov. Jelena, zapustivši tri nedoletne otročice. Pogreba, ki se je vršil v ponedeljek, so se udeležili v obilnem številu soprogi stanovski, kakor tudi strankarski tovariši in prijatelji. Pevski zbor »Oljke« je zapel na dvorišču bolnice in ob grobu žalostinke in marsikatero oko se je orosilo. Naj pokojnica v miru počiva v tukajšnji zemlji, ki ji je po odhodu iz rodne kraja postala druga in trajna domovina!

† Ivan Elsacher. — 8. t. m. je zatisnil oči v Laškem mož narodnjak g. Ivan Elsacher. — Velikemu rodoljubu časten spomin! Kajti z njim je tamošnji okraj izgubil nočno narodno vejo, moža, ki je storil mnogo dobrega za naš narod.

Tudi obrtne strokovne šole pridejo na vrsto, da jih reorganizirajo. V to svrhu jih namerava prosvetni minister spraviti v »vse« področje. Z gotovih razlogov bi to ne bilo umestno in v interesu stvari. Zato so prizadeti krogi dvignili proteste.

Železničarska pragmatika. — Ogorčeno so sprejeli naši železničarji osnutek nove pragmatike. In prav zato so se tudi trdovratno in vztrajno vrgli na delo ter podvzeli vse, da rešijo, kar se rešiti da. Do sedaj imajo že toliko uspeha, da je prosvetni minister pripravljen, upoštevati ali vsaj poslušati železničarske zahteve in protipredloge. Želimo, da se zadeva čimprej in ugodno reši, ker dosedanj zakon je vse prej kot dober.

Iz Gradeca. Imeli smo občinske in županske volitve. Za župana je bil izvoljen G. Premk iz Hotiča. Tako bomo počasi preselili obč. urad zopet v Hotič, kar ni po volji davkoplačevalcem obrtnikom, kmetom in delavcem. Trije stanovi tvorijo v Gradcu, v davščinah tri četrtinsko večino. — Razdor, ki ga je sejal neki vsegaedni klerikalni gospod iz Litije, je prinesel delavcu, kmetu in obrtniku dolgo pot v Hotič. — Naša pritožba proti občinskim volitvam v Hotiču, se nam je z zelo malenkostno motivacijo zavrnila. Drugič bomo natančneje gledali in skrbeli, da se stvar izvrši v lepšem redu, kot sedaj.

Homatije na Balkanu. V Bolgariji se majoje tla Cankovi vladi, ki jo bo menda nadomestila vlada makedonskojužnih. Ta bi pripravila tudi tla za povratek carja Ferdinanda na prestol, kateremu bi se umaknil sedanji kralj Boris. — V Romuniji pa so odkrili zaroto proti kralju Ferdinandu. — V Grčiji itak vedno vre in sami ne vedo pri čem da so. — V Albaniji pa vlada latentna rivaliteta za gospodstvo. — Prav nič čudnega ni, če človek sprito vsega tega ne vidi preveč rožnato v bodočnost.

Zapiranje obratov v nedeljo. Minister za socialno politiko je odredil, da morajo načelno biti vsi obrati v nedeljo zaprti. Izjema od tega načela se lahko napravi samo za podjetja, ki imajo opraviti z nakladanjem ladij in ob priliki letnih sejmov.

Iz Litije. Po dolgem odmoru je prišel naš »Sokol«i odev zopet delovati. V soboto 31. t. m. so se nam predstavili Šmarjanje s Tolstojev »Moč teme«, ki so jo mimo nekoliko malenkostnih pogrškov prav dobro podali. Le na čistolet narečja naj bi se bolj pazilo, da bodo odpadli kategetični »veem« in »navem«. — V soboto 7. nov. je priredil dramski odsek Sokola dve šaljivi enodejanki s sledečim družabnim plesom in šaljivimi nastopi. Čisti dobiček se uporabi za Miklavžovo garderobo. V nedeljo pa se je igrala istotam Petrovič-Skrbinškova vaska šala »Vozel«, ki je tudi prav dobro uspela. — Danes v soboto 14. t. m. pa se vprizori ob 8. uri zvečer »Morje«, ljubezenska drama v 4. dejanjih v korist Jug. Matice, na kar opozarjamo vse prijatelje in dramatičarje.

Izle so srečke »Dijaškega podpornega društva« v Ljubljani, ki so podobne desetinarskim bankovcem. Srečka stane tudi 10 Din.

ARGUS
ARGUS
ARGUS
ARGUS
ARGUS

je naš najboljši domači informacijski zavod.
ima v vseh krajih zanesljive zastopnike.
obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb
ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre.
sedež: v Vuku Karadžića ulici 11* Beograd.
ov telefon je 6-25, njegov brzojavni naslov Argus.

Akademsko društvo »Sloga« se je ustanovilo 8. t. m. na Dunaju.

I. razred pri brzovlakih odpravljen. — Prometni minister je odredil odpravo I. razreda na brzovlakih, ker so bili navadno prazni. — Nič škoda!

† Dr. Schmiderer, bivši mariborski dolgoletni župan je 6. t. m. zatisnil svoje oči v starosti 77 let. Pokojnik je bil izboren gospodar ter je Mariboru jako mnogo koristil. Za razvoj mesta ima ravno dr. Schmiderer mnogo zaslug. Bil je, dasi nemškega kova, koncilijanten mož stare korenine, kakršnih smo imeli tudi nekaj med Kranjci. — Svetila mu večna luč!

Senzacija v Beogradu je podzemski hodnik, ki so ga 4. t. m. odkrili globoko pod beograjsko trdnjavo. Hodnik vodi iz trdnjave, ki leži ob obrežju Save proti mestu in ima potem več rogov. Na to so prišli po naključju pri kopanju jarkov za kanalizacijo ob Savi. Seveda bodo sedaj to temeljito preiskali.

Potres. 7. t. m. so na več krajih čutili lahak potres, ki se je pojavil krog 4. ure zjutraj z močnim bobnjenjem. Potres so čutili tudi nekateri v Ljubljani.

Nevaren vlomilec pod ključem. V Ljubljani se je vjel zelo opasen in predznan tat, vlomilec Ivay Znidaršič. Vršil je tu svoj posel komaj par tednov, a je izvršil nebroj tatvin ter napravil ogromno škodo. V Kolo-dvorski ulici je imel svoje skladišče v neki tujski sobi.

Velikanska goljufija v Zagrebu. Tam je neki bivši uradnik poštne hranilnice, ki je zaradi goljufije že presedel 3 leta ječe, ponovno ogoljufal ta zavod za 2 milijona dinarjev, ki jih je dvignil le dni v Zagrebu ter zgubil. Menda je že pod ključem.

Tatvina pri poštni ambulanci. — Te dni so prišli na sled veliki tatvini pri poštni ambulanci, ki opravlja pošto službo na progi Sarajevo - Užice - Beograd. Ugotovljeno je, da je med postajama Kruševac-Stolac zgubila denarna pošiljatev 705.000 dinarjev. Zaprti so tri uslužbenice, ki so v ambulanci opravljal službo. Izpovedi v preiskavi so za enega izmed teh zelo obremenile.

Aretacija pohotnega starca. V Zagrebu so aretirali 64letnega starca, ki je v svojem vinogradu z mlaticimi deklicami uganjal, par let nemoralna dejanja. Znal je k sebi zvabiti deklice 10-14 let ter jih je zadrževal v svoji koči po več ur. Nekatero so celo pri njem prenočevale. Za njihovo voljnost jih je nagradil s par dinarji.

— Proslava v Italiji. 4. t. m. so ob 7. letnici praznovali in slavili v Italiji »mago« v svetovni vojni. Posebno velika je bila svečanost v Trstu, kjer so se zlasti spominjali prvega izkrcanja italijanskih čet. — V Rimu je govoril slavnostni govor gospod Mussolini na prireditvi vojnih invalidov, katere so se udeležili vsi kraljevi principi, ministri in generali ter admirali. Seveda so imeli glavno besedo pri vsem izključno fašisti.

— 8 smrti na vešalih je 3. t. m. končal svoje življenje v Novem mestu znani junak iz Like Esapović. Fant je pred letom izvršil vojni roparski umor v Verbinski vasi pri Krškem. Umoril in oropal je zakonca Verdel.

— Ave, Patria! Lirična epopeja v treh slikah s predigro in končno alegorijo. Spi-

sal Igor Vidic. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Str. 48. Cena Din 8.—. — Pravekar je izšla lepa knjižica z gornjim naslovom. To je plamenica, prižgana na žrtveniku domovine, izžarevajoča najglobljo domovinsko ljubezen. Kratki predigri sledijo tri slike s posebnimi naslovi: »Mati Zalostie«, »Mati Bolestie«, »Mati Radostie«. Igra diha vročo ljubezen do skupne domovine in je kakor nalašč za uprizoritev na podeželskih odrih in zlasti ob državnih praznikih. Posvečena je Jugoslovenskemu Sokolstvu. Upamo, da bodo naša društva pridno segala po tej knjigi in dosegala z uprizoritvijo lepe uspehe.

Maribor.

Mesija stanovanjske bede. G. Bohun je začutil potrebo po novi gloriiji izumitelja novega davka. Izkopal je iz groba svoječasni Rogličev zakonski načrt za občinski gradbeni davek, ki naj zadene tudi najemnike. Ta načrt je bil svojčas tako nevaran za stanovanjsko akcijo v Mariboru, da je g. Bahun čutil zgolj iz mišljenja do brezstanovanjcev nujno potrebo ga — zadaviti. Istotako pa je, resnici na ljubo bodi povedano, g. Bahun zadavil tudi svojega sličnega otroka — kopijo Rogličevega načrta. Od takrat pa do sedaj je bilo vse v redu. G. Bahun jestanovanjsko bedo pognal na pašo v Pohorje. Ob tem vremenu se ta para sedaj vrača izdatno ojačena med stare mariborske zidove. G. Bahunu se je uboga para zopet zasmilila. V društvu stanovanjskih najemnikov je izkopal Rogličev in deloma tudi svoji stari predlog, ki ga je v terek zvečer na javnem shodu pri Gözlu pošteno utemeljeval. Predlog je bil v precej prekrščen obliki sprejet. Se bolj važno kakor vprašanje, ali bo načrt našel milost v občinskem svetu in pri vladi, je vprašanje, ali se bo g. Bahun mogel vzdržati, da ne bi po svoji stari na-

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg šte. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše. Vezane vloge obrestuje po dogovoru. — Proti dobremu poroštvu daje osebnost, trgovske in obrtne, zlasti pa kredite na kratek rok.

Žarnice

„Tungsram“

so najboljše!

Pozor, krojač, šivilja, nešivilja
Kaj ti koristi krog brez pouka?
Z natančnim poukom preizkušene-
nega po vsakem modelu ga dobiš
na željo ekspresno po pošti v
KROJNI SOLI, koncesionari od
ministrstva za trgovino in obrt.
Ljubljana, Židovska ul. 5.
Vsak mesec tečeji za krojače,
šivilje in nešivilje.

Modni baržunasti klobuki kakor tudi filci v vseh modnih barvah v veliki izbiri in po nizkih cenah pri **Minki Horvat, modisti, LJUBLJANA**, Stari trg 21.
Žalni klobuki vedno v zalogi.

Priporočamo trdko
Josip Petelin
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.
Najcenejši nakup
nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in rujavega platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen škarij za prikrjevanje in za obrezovanje trt.
NA VELIKO IN MALO.

adi tudi to pot (kakor on sam pri sebi mi-li) svojega luštenega otroka — zadavil. Sploh pa o tem kaj več prihodnjije.

Predavanja zadruge »Mojmir« so morala dosedaj izostati, ker ni bilo dobiti pri-merne dvorane. Vsebinska in namen letošnjih predavanj je prišel že pred otvoritvijo raz-burjati vse duhove, ki imajo radi stanovanj-ske bede slabo vest.

Na naslov mestnega stavbnega urada. V bivši dragonski vojašnici je dobilo dosedaj k jih 100 družin za silo streho; ampak ta streha ob slabem vremenu ne drži. Ali je mestni stavbni urad dovolil vseljevanje strank v to poslopje in se je prepričal, da je Slovenska banka pred vselitvijo storila vsaj najpotrebnejšo dolžnost že iz varnostnih razlogov?

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana
Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana.
Tiska tiskarna M. Hrovatin v Ljubljani.

Vse pisalne, risalne in
šolske potrebščine do-
bite najceneje v papir-
ni trgovini

Miroslav Rivic
Ljubljana

Sv. Petra cesta 29.

Lastna knjigovoznica.

Velika zaloga šolskih
zvezkov, map, in blokov.

Najboljši
šivalni stroji
so edino
Josip Petelinca
znamke
„Griffner“ in „Adler“

Večletno jamstvo.
Delavnica za popravilo
strojev.

Pouk v vezenju
brezplačen.

Ljubljana
blizu Prešernovega
spomenika za vodo.

Politična šola.

Autonomija.

Autonomija je samouprava. Pomenja omejevanje oblasti države in vlade na korist ljudskega, nebirokratičnega upravljanja javnih in političnih zadev. V samoupravi upravljajo državljani sami sebe in urejujejo sami uradne zadeve; izmed sebe volijo za gotov čas zmogljive osebe, ki načelujejo samoupravnim telesom (dežela, okraj, občina). Tako omejujejo moč birokracije, ki je vedno po svoji naravi občinstvu tuja, ker za stopa koristi vlade in združuje v svojih rokah odločilno moč in pravico.

Ljudstvo je za vlade birokracije vedno nesvobodno, podložno, ker upravlja in oskrbuje njegove zadeve nekdo tretji, medtem ko pomenja autonomija svobodo ljudstva. Pri avtonomiji ureditvi pa upravlja ljudstvo samo sebe in vsakdo skrbi za svoje potrebe najbolje sam, ker jih najboljše pozna, čuteč jih na lastni koži.

Z ozirom na ljudske koristi moramo zahtevati avtonomijo povsod in v vsem, kjer je to mogoče. Predvsem pa za najosnovnejše državne in politične ureditve, t. j. občino okraj in pokrajino, iz katerih se sestavlja država. To pa vsled tega, ker

je gotovo, da bo na ta način povsod najboljše poskrbljeno za življenjske, politične, socialne, kulturne in gospodarske potrebe.

Centralizacija vodi vedno k upravnim neokretnosti in počasnosti, medtem ko samouprava omogoča hitro delovanje, gibko prilagajanje trenutnim potrebam, eksperimente (poizkuse), podjetnost in zdrav razvoj.

Samouprava je oblika demokracije. Politične svobode, za katero se borimo, ne moremo doseči drugače, nego s samoupravo, ker samouprava je v resnici svoboda in državljanske samostojnosti, ker vzbuja živo zanimanje državljanov za javne zadeve.

Autonomija ne more nikdar ovirati demokracije države, temveč ji je vedno le v oporo. Pri nedemokracijskih vladah in absolutizmu pa varuje politično državljansko svobodo.

Ljudje, voljeni ob občinstvu, so vedno ljudstvu boljši poroki za red in delavnost v uradih, nego od vlade imenovani uradniki; to je dokazalo izkušstvo. Poleg tega, poznavajoč dobro razmere, morejo bolje upravljati tekoče zadeve, nego uradniki, ki so bili morda šele pred kratkim prestavljeni na novo službeno mesto iz drugega konca države. Poleg tega pa morajo takrat,

ko se bore za zaupanje ljudstva, dati le temu tudi vsaj moralno poročilo, da bodo v resnici skrbeli za njegov prospek, kar je zopet ena prednosti samouprave.

Samouprava je torej zaščita svobode in pravičnosti in sredstvo za njeno pridobitev in ohranitev.

Čim širša avtonomija, to je cilj moderne demokracije. Njena uvedba pomenja konec za birokratični režim, ki mora napraviti mesto moderni državi.

Reakcija in konzervatizem.

Reakcija imenujemo v političnem življenju vse, kar je nazadnjaškega. Če naj se obnovi kak preživeli se socialni, politični, gospodarski ali drugi red, ali če naj se obnovi kak sistem, ki je bil odstranjen vsled svoje slabosti in svojih nedostatkov, potem pravimo, da prihaja doba reakcije ali reakcionarna doba. Tako reakcije pomenja za nas klerikalizem in absolutizem. Vse kar pomenja ali v celoti ali v posameznostih njihovo obnovev oziroma okrepitev, je reakcionarno, ker je bilo že zavrženo in zavrženo upravičeno kot slaba stvar.

V zvezi z reakcijo se čestokrat imenuje tudi beseda konzervatizem. Obdava pojma imata v naši govorici skoro isti pomen in to ni ravno napačno.

Poglejmo kaj da je konzervatizem. To je reakcionarski način mišljenja in delovanja. Ne gre tukaj sicer vedno zato, da bi se obnavljala kaka reakcionarna ureditev, temveč gre zato, da se ohranijo in ustalijo naše politične, kulturne, gospodarske in socialne ureditve in razmere take kot so, z vsemi svojimi slabimi stranmi in nedostaki. Konzervatizem stremi po ureditvi obstoječega za vsako ceno; ohraniti hoče obstoječa pred reformami in razvojem in s tem postaja soroden sami reakciji, oziroma reakcija sama, ker vsako otežkočanje in zaviranje napredka je že samo po sebi reakcija. Seveda pri presojanju tega, kaj v javnem življenju pomenja reakcijo in konzervatizem, izhajamo vedno iz tega, kar v danih razmerah sami zahtevamo. Za nas n. pr., ki hočemo svobodno šolo, je reakcionarna zahteva klerikalcev, ki hočejo spraviti šolo pod cerkveni vpliv, ker bi se naj tako obnovilo nekaj, kar je za svojega obsoja škodljivo vplivalo na šolo. Vedno je cerkveni vpliv na šolo ubijal svobodni duševni razvoj in to bi se dogajalo zopet, če bi se ta vpliv obnovil. Konzervativno je za nas, ki zahtevamo popolno politično enakopravnost za vse državljane, vse, kar se tej naši zahtevi upira ali pa kaže in razširja proti njej brezbrzičnost.

Kot vidimo, je škodljiva prav tako reakcija kot konzervatizem. Oboje ovira stremjenja po izpolnitvi družabnih in političnih uredb v smislu splošne koristi in pravičnosti. Golovo je, da so razmere v našem življenju ne samo nepopolne, temveč v mnogem naravnost pogubne. Če torej kdo nasprotuje stremljenju po izboljšanju, kot postopajo konzervativci, ali pa celo stremi za slabejšimi razmerami, kot n. pr. reakcionarni klerikalizem, ga moramo označiti kot škodljivca napredka, naroda in vseh, ki se bojujejo za odstranitev krivic, ki se jim dogajajo za današnjih razmer. Navajati, kdo pri nas reakcionarno ali konzervativno misli in postopa, ni potrebno — vsakdo, ki se vsaj nekoliko zanima za politično življenje, bo z lahkoto razsodil, kam ima računati posamezne osebe ali cele stranke. Naša doba socialnih naspotij, ko stoji razkošje in bogastvo na eni strani in strašnem naspotju za bedo in lakoto na drugi strani, zahteva v interesu splošnega blagostanja, da se ta nasprotja izravnavajo, to je, kot se pravi, da se reši socialno vprašanje. Vsakdo mora pomagati po svojih močeh. Kdor pa tega noče, tega bo vsak za obče blagostanje trudeči se posameznik štel med reakcionarje ali konzervativce in svoje nasprotnike.